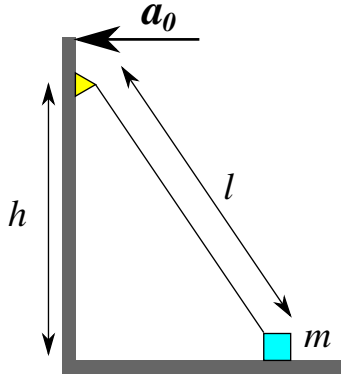

Kísérleti Fizika Gyakorlat 1

5. házi feladat

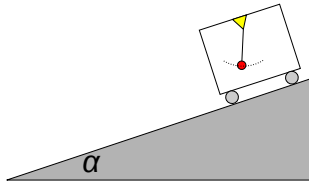
Beadási határidő: október 13., 10:15.

Ha valamely feladatot beadod, azzal vállalod, hogy esetleg a táblánál is be kell mutatnod.

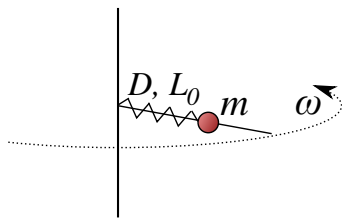
13.A Egy l hosszúságú fonál végéhez m tömegű kicsiny testet rögzítünk. A fonál másik végét h magasságban rögzítjük, ahogy az ábra mutatja. A kiinduló helyzetben a fonál éppen megfeszül, a test nyugalomban van. Ezután a rendszert gyorsítani kezdjük, az ábrán is jelölt módon vízszintesen, a_0 gyorsulással. A test és az alátámasztás között a súrlódás elhanyagolható.

- Rajzoljuk fel a testre ható erőket, ha az "álló" inerciarendszerből vizsgáljuk a rendszert.
- Írjuk fel a testre Newton 2. törvényét, és ebből határozzuk meg a fonalat feszítő erőt, ill. a talaj által a testre ható nyomóerő nagyságát.
- Ha a rendszer gyorsulása elegendően nagy, akkor a test elválik a talajtól. Mekkora ez a gyorsulás?
- Tekintsük újból a feladatot, de most vizsgáljuk a rendszert a vele együttmozgó, gyorsuló vonatkoztatási rendszerben. Rajzoljuk fel a testre ható erőket. Jelöljük be a tehetetlenségi erőket!
- Írjuk fel ebben a rendszerben is Newton 2. törvényét, és határozzuk meg a kötéltreőt és a nyomóerőt. Ugyanazt kaptuk mint előbb? (Remélhetőleg igen...)

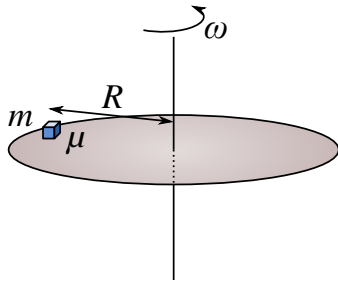
13.B Egy vasúti kocsi α hajlásszögű lejtőn gurul lefelé. A súrlódás elhanyagolható. A kocsiban egy, a kocsi tömegéhez képest elhanyagolható tömegű l hosszúságú matematikai inga van a plafonra rögzítve. A kocsihoz rögzített, gyorsuló koordinátarendszerből vizsgáljuk az ingát!

- Rajzoljuk be az ingatestre ható erőket ebben a koordinátarendszerben! Jelöljük a tehetetlenségi erőket!
- Hol lesz az inga egyensúlyi helyzete?
- Mekkora az effektív g' „nehézségi gyorsulás” a kocsival együttmozgó rendszerben?
- Kicsit kitérítve egyensúlyi helyzetéből, mekkora körfrekvenciával fog rezegni?

14.A Egy vízszintes pálcát ω szögsebességgel forgatunk egy függőleges tengely körül. A tengelyhez egy D direkción erejű rugót kötöttünk, melynek nyugalmi hossza L_0 . A rugó végére egy m tömegű gyöngyöt rögzítünk, ami súrlódásmentesen mozoghat a pálcán. Vizsgáljuk a rendszert a pálcával együttmozgó, forgó vonatkoztatási rendszerből! Először tegyük fel, hogy a gyöngy a forgó rendszerben már egyensúlyba jutott.

- Rajzoljuk fel ebben az esetben a gyöngyre ható erőket! Jelöljük a tehetetlenségi erőket!
- Adjuk meg a rugó L hosszát egyensúly esetén! Térítsük ki egyensúlyi helyzetéből a gyöngyöt!
- Rajzoljuk fel a most már mozgó gyöngyre ható erőket! Megjelenik-e újabb tehetetlenségi erő az a.) feladathoz képest? Ha igen, miért nem kell vele mégsem számolni?
- Írjuk fel a gyöngy mozgásegyenletét a pálcá irányában. Ha jól számolunk egy harmonikus rezgőmozgás egyenletét kapjuk. Mekkora a rezgés körfrekvenciája? (Vigyázat, a rezgés frekvenciája eltér a forgás nélküli esettől!)
- Mi történik, ha $m\omega^2 > D$? (Nem kell kiszámolni, csak egy mondatban válaszoljunk!)

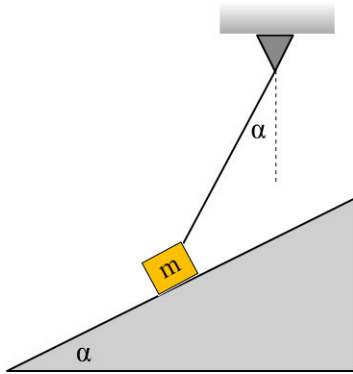

14.B Egy függőleges tengely körül forgó vízszintes lemezen egy m tömegű radírgumi nyugszik, a tengelytől R távolságban. A korong és a radírgumi közötti tapadási súrlódási együttható μ . A korong ω szögsebességgel forog a tengelye körül.

- Vizsgáljuk először a rendszert az "álló", inerciarendszerből. Rajzoljuk fel a radírgumira ható erőket ebben a rendszerben.
- Ezekből határozzuk meg, legfeljebb mekkora lehet ω , hogy a radír még ne csússzon le!
- Vizsgáljuk még egyszer a rendszert, de most a koronghoz rögzített, forgó koordinátarendszerből. Rajzoljuk fel a radírgumira ható erőket ebben a rendszerben. Jelöljük a tehetetlenségi erőket!
- Ismételjük meg a b.) feladat számítását, de most a forgó rendszerben dolgozva! *(Ha jól számoltunk, az eredmény nem változott meg.)*

15.A Két satupofa közé szorítunk egy m tömegű téglát, majd $F(t) = kt$ időben növekvő erővel elkezdjük húzni felfelé. Ha a téglát és a pofák közötti tapadási súrlódási együttható $\mu_t = 1/3$, a csúszási pedig $\mu = 1/4$,

- legalább mekkora erővel kell szorítani egy-egy satupofával, hogy a téglát soha ne essen le?
- Ha mindkét satupofát $3mg$ erővel nyomjuk, mikor érünk el a tapadás határára $t=0$ -hoz képest?
- Hogyan gyorsul a téglát a továbbiakban? Mekkora a kezdeti gyorsulása?
- Hogyan változik az a.) pont megoldása, ha az egész rendszert egy vízszintesen a_0 gyorsulással megtöltött kiskocsira szereljük? *(Ne számoljunk, gondolkodjunk!)*

15.B Az ábrán látható tömegpont nyugalomban van. $(\alpha < 45^\circ)$

- Írd fel az erőegyenleteket, ha a súrlódási együttható nulla! Rajzold is be az erőket
  - Mekkora a lejtő nyomóereje és a kötél erő?
- Tegyük fel, hogy a kötélfelső végét egy kis csőről tovább tudjuk feszíteni/ lazítani. Ha a súrlódási együttható μ ,
- írd fel az erőegyenleteket tapadás esetére!
  - Mekkorára növelhető vagy csökkenthető a kötél erő, hogy a test továbbra is nyugalomban maradjon?